

Nro. 30.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden Oktober 13-ik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s.

A' Fels. Kir. Udv. Magy. Kamarának All-Elő-
ülőjét Vasáros Naményi L. B. *Eötvös Ignácz* Cs.
Kir. Kamarás, Valóságos titkos Tanácsos, a' Fels.
Magy. Helytartó Tanátsnak Consiliáriussát, 's
a' Fels. Magy. Kamarának All Kintstárnokját Eő
Excellentziáját, a' Magy. Királyi Koronának má-
sodik őrzőjévé, helyette Mélt. Székhelyi Gróf
Majlath József Cs. K. titkos Tanácsos Úr Eő Ex-
cellentziáját, a' Sz. István Ap. Király Rendjének
vitezet, és a' Fels. Csász. Kir. Udvari Kamarának
Referendáriusát a' Magy. Kamarának All-Előü-
lőjévé — a' Fels. Cs. K. Udv. Kamarának Titok-
nokját *Piringer Mihály* Urat ugyan ezen Fels.
Kamarának Tanácsosává — Udvari Concipista

Kneidinger András Urat valóságos Udvari Titoknokká, 's helyette a' Fels. Kir. Magy. Kamaránál szolgált Concipistát *Purchardt Norbert* Urat a' Cs. K. Udv. Kamarában udvari Concipistává tenni méltóztatott Fels. Urunk.

A' múlt Septemb. 28 és 29-ik napjain az itt lévő katona őrizet a' városon kívül fél órániföldre fekvő *Schmelz* nevezetű térségen Eő Csász. 's Ap. Kir. Felsége jelenlétében fegyverben való gyakorlást tartott. A' következett napon, úgy mint Septemb. 30-dikán, az itt lévő ágyúzó seregek is, Eő Csász. Kir. Felségének, az itt lévő Cs. Kir. Fő Hertzegeknek és Generálisoknak jelenlétekben szép próbáit mutatták az ágyúzás mesterségben való esméreteknek és készségeknek. Valamint ezeknek úgy amazoknak jó magokviselésekkel, 's fegyverben való gyakoroltatásokkal is tökéletesen megvólt elégedve a' Fels. Monárka, melly Fels. jó tettzését mind az Austriai kommandirozó Generálisnak *Würtembergi Hertzeg Ferdinand* Feldmarsalnak, mind az ágyúzó sereg Fő Directorának *Gróf Colloredo József* Feldmarsalnak kegyelmessen kinyilatkoztatni, a' katonaságot pedig a' strázsamesterektől kezdvén a' közemberekig harmadnapi zóldal megajándékozni méltóztatott.

A' külföldi újság levelekben, nevezetessen a' *Norimbergai Correspondensben*, e' folyó 1812-dik esztendőnek kezdetében, egész September végezetéig eleve megvólt az időjárása határozva. Mi az idő változásaira figyelmetesek lévén úgy tapasztaltuk, hogy kevésben hibázott az a' természet vizsgáló Tudós, a' ki ezen jegyzéseket tette. — Ez a' tudós férfiú továbbra is folytatván

jegyzéseit, az idő járását October első napjától fogva a' jövő 1813-ik esztendő Mártzius hólnap közepéig meg határozta. October első napjától fogva, az ő jegyzései szerént, e' folyó hólnap 18-ik napjáig, nagy részént száraz és kellemetes őszi napok fognak járni; 19-től fogva 26 dikig hol essős, hol száraz, de még is többször száraz mint essős; Octob. 27-dikétől Novemb. 10-ik napjáig ismét változó és hideg; Nov. 11 ik napjától 27-ikig töbnire száraz és hideg, ottan ottan havazik; 28-iktól fogva December 4-ik napjáig hidegre változik, melly naponként öregbedni fog; 5-iktől 15-ikig száraz és mérséklett hideg leszen; 16 iktól 31 ikig hasonló, hanem néhányszer tsípó szeles is; Januárius 1-ső napjától 12-ikig elegyes töbnire lágy, melly végtére olvadóra változik által; 13 iktól 20-ik havas és hideg; 21-iktől Februarius 2-ik napjáig töbnire száraz és hideg; 3 iktól 16-ikig elegyes, és tűrhető hideg; 17-iktől 28 dikig lassanként olvasztó; Mártzius első napjától 14-ikig töbnire száraz, és közbenközben kellemetes.

Orosz Birodalom:

A' Frantzia és Orosz birodalom közt támadt veszedelmes háborúnak főképen való okául az Orosz Ministerek tétetnek. Az Erfurti öszvegyülésben *Sándor* Császár magát arra kötelezte, hogy az Ánglus kereskedő hajók előtt minden kikötőhelyeit bé fogja zárattatni, és hogy semmi szövetségbe nem botsátkozik Nagy Britanniával. Azonban még is titkos szövetségre lépett az Ánglus ministerekkel, minden kikötőhelyeibe bébotsáttatta az Ánglus kereskedő hajókat, 's megengedte, hogy jobbágyai Ángliai portékákkal 's

productumokkal a' száraz Európába kereskedhes-
senek, 's annál fogva a' közönséges békességet,
mellynek eszközlésében munkálódott *Napoleon*
Császár, nagyon hátráltatta. Azt az Anglusok-
kal való szövetséget mindeddig titkolta a' Péters-
burgi Csász. Udvar, de e' folyó esztendő Augus-
tus 6 ik napján azt világosan ki hirdettette.

Azon hólnap 17-ikén a' Fényes Portával Bu-
karestben, Május 28-ik napján szerzett békessé-
get is közönségesé tétette *Sándor* Császár, melly-
ben a' többi közt így szóllott: Ez az Istentől
nékünk adatott békesség sok hasznokat szerzett
az Orosz Birodalomnak, a' mennyiben annak
határai közzé szép, népes, és termékeny földet
rekesztett, mellynek kerülete *Akermantól* Bessa-
rabiának nevezetes és erős városától a' Pruth fo-
lyóvíz torkolatjáig, melly *Jassytól* 9 verstse fele-
szik, és ezen torkolattól az *Austriai* határokig,
's innen a' *Dniester* folyó vízen le felé isaknem
ezer verstse terjed ki, és a' *Chotimi*, *Benderi*, *Ki-*
liai, *Ismaili*, *Akermani* nevezetes erősségeket
és több kereskedő városokat foglalja magában.
Ez a' hirdetmény következő módon végződik:
Kedves és hív jobbdágyim! Adjunk a' mindenható
Úr Istennek hálákat, 's buzgó könyörgéseket
öntsünk ki szívünk mélységéből, 's kérjük, hogy
áldja meg a' maga mindenkor istenfélő leányát
Russiát, és védelmezze 's árnyékozza meg a'
maga kegyelmességével.

A' 18-ik Augustusi Pétersburgi udvari újság
levelek szerént, *Gyalogság* Generálisa *hertzeg*
Golenitsew *Kutusownak*, a' kit a' Pétersburgi
helytartóságban lakó nemesség az ott fegyvert fo-
gott lakosoknak fő vezérévé választott, két leve-

let vólt venni szerentséje, egyiket *Sándor Császár*ól, másikat *Mária Feoderowna* özvegy Császárnétól mind kettőt tulajdon kezeikkel írottat. A' Császár a' többi közt e'képpen írt: Örömmel tapasztaltuk, hogy a' Pétersburgi nemesség hasonló iparkodással és buzgósággal viseltetett erántunk és a' Haza eránt, mint a' Moskaui nemesség.

Hadi Történetek.

Az *Austriai Csász.* segítő hadi seregeknek fő vezére herczeg *Schwarzenberg* Feldmarsal későbbi tudósításában azokat a' Generálisokat, Stabalis és feltiszteket is nevenként feljegyzi, a' kik az ő vezérlésére bízott corpusnál, az *Augustus* nyoltzadik napjától fogva esett verekedésekben magokat meg különböztették.

1.) A' *Sienevice* mellett, Aug. 8-ik napján esett verekedésben: Báró *Wieland* Obristlajtnant de már most Oberster és Commendáns a' *Blankenstein* huszár regementénél; *Derra* és *Motsáry* vólt fő Strázsamesterek, de már most Obristlajtnantok a' Császár huszár regementénél; *Fáy*, *Paulini*, *Spléni*, és *Sághy* lovas Kapitányok azon regementnél; gyalog Kapitány *Potier* a' Generál Quartiermeister Stábtól; végre Fő Hadnagy *Appel* a' *Riesh* dragonyos seregétől.

2.) A' *Pruszana* és *Kosibrod* mellett, *Augustus* 10-dik napján történt verekedésben különösen meg különböztették magokat: Generál Major Báró *Pflacher*; Oberster Báró *Suden* az ötödik vadász regementnek Commendánsa, a' ki azután Generál Majorságra emeltetett; Oberster Báró *Bakony* a' *Duca* gyalog regementjéből; Fő Strázsamester *Neumann*, *Weisz* és *Gracze* Ka-

pitányok a' General Quartirmeister Stabtól; *Martini* fő hadnagy a' Duca Regimentjéből; Fő hadnagy *Wenezel* az artilleriától; Kapitány *Hofmeister* Fő Hadnagy; *Orth*, *Guerrard*, *Koollenstein*'s *Klima* All-Hadnagyok az ötödik vadász battaliontól; Fő Strázsamester *Zrinsky* a' Kienmayer huszár seregéből; lovas Kapitány *Wordlitszek* és *Plepelitz* azon regimentből; Fő Hadnagy *Schmidt* az artilleria seregéből.

3.) Az el múlt Augustus 12-ik napján esett *Podubniei* verekedésben a' következők külömböztették meg magokat: Hertzeg *Hessen Homburg* General Major; *Porubszky* Fő Strázsamester a' Colloredó Yeromos derék magyar gyalog regimentjéből; F. Strázsamester *Szentiványi* a' vólt *Alvinczy* Rg.ből; Gr. *Latour* Obristlajnant a' G. Q. Meister Stabtól.

4.) Az Aug. 15 és 16-ik napjain történt *Divini* ütközetekben, a' hertzeg *Schwarzenberg* Feldmarschal tanúbizonysága szeréért a' *Davidovich* gyalog regimentje leg derekasabban viselte magát, Báró *Gabelkhofen* Oberstertől kezdvén az utolsó köz emberig; hasonló dítséretet érdemel a' *Hiller* magyar gyalog regimentje, mellyet az akkori Kapitány, de most már Fő Strázsamester Gróf *Hartnopp* kommandirozott.

5.) Az elmúlt Augustus 25 dik napján esett *Stori Wuschmai* verekedésről azt jegyzi meg hertzeg *Stahrenberg* Feldmarsal, hogy a' 7 ik vadász seregnek, a' *Warasdi* Kreutzer batallionnak, és a' *Czartorisky*'s *Kottulinsky* gyalog regimentjeinek batallionjai különös dítséretet érdemlenek, valamint Stabalis és fő tisztjeik, úgy a' köz emberek is. Nevezetessen Báró *Veyder* Obristlajti-

nant, a' hetedik vadász batallionnak Commen-
dása; *Benzek* a' Wárasdi Kreutzer végheli rege-
mentnek Obristlajtnantja; Fő Strázsamester *Me-
semacre* a' Czartorysky gyalog regementjénél;
Kapitány *Ringelsheim* ugyan azon seregtől; *Pol-
ka* a' vadászoktól; Kapitány *Spoharecz* és *Jakup-
chevich* zászlótartó a' Wárasdi véghelyi rege-
mentől; Fő Hadnagy *Schindler* a' Pionirok köz-
zül; All-Hadnagy *Németh* a' Kienmayer huszár
seregéből; Fő Hadnagy *Gruber* a' Riesch drago-
nyos Rg.ből a' B. *Siegenthal* F. M. Lajtnant
Adjutansa; Kapitány *Potier* a' G. Q. Mester Stab-
tól; All Hadnagy *Mohr* az artilleriától a' Wach-
tenburg General Major Adjutánsa; *Werner* és
Ortner all-hadnagyok, és batallion Commendán-
sok az artilleriánál; végre Fő Hadnagy *Appel*
a' Riesch dragonyos seregéből, B. *Fröhlich* Gene-
ral-Major Adjutánsa.

A' Moskwa folyóvíz mellett a' múlt Septem-
ber 7 ikén esett igen véres ütközetről kiadott 18-
ik Frantzia Bulletinhez tartozik az is, a' mit a'
Fr. Monitör *Szokolniki* osztályos Generális írásából
Napoleon Császárral közlött vala. Ez a' tudósítás
következendő dolgokat foglal magában:

Felséges Uram! A' fogságba esett Orosz
katonáknak beszédekből, a' kik töbnire mind
tudatlan rekruták voltak következő tudósi-
tást hallottam: — 1.) Hogy a' 12-dik Orosz
osztály sereg, melly négy gyalog regementből,
két gyalog vadász seregből áll, és *Palicsin* Ge-
nerál-Majortól vezéreltetik, számos rekrutákkal
szaporított meg, melly szerént a' gyalog regemen-
tek 8000, a' vadász seregek 1200 főből állanak;
következésképen ez az osztály sereg, a' két ár-

tilléria kompániát ide nem számlálván, a' Mosk-wai ütközet előtt, 4800 emberből állott. — Ez az osztály sereg a' Septemb. 7-ik napján esett verekedés előtt az első línének közepén állott, és délután két órakor már sokat szenvedett, és semmi munitziója nem volt. Az a' hadnagy, a' ki munitzióért küldetett, az erdőben eltévedvén rabságra esett, Generál *Rajewszky*, a' ki ezen corpust commandirozta, veszedelmes contusiót, vagy összevazást, hertzeg *Bagratiou* pedig halálos sebet kapott. Minden ezen osztály seregből rabságra esett fogoly katonák azt erőssítik, hogy annak felénél több el veszett, és hogy azok, a' kik hátráltak, egyedül *Platon* és *Uwareff* Generálisoknak köszönhetik életben lett maradásokat.

2.) Hogy az első granatiros osztály sereg, melly az ötödik corpusnak granatirosaiból állott, és Gróf *Stroganoff* Generál által kommandiroztott, 's a' harmadik Armádiához tartozott, az armádia bal szárnyának végén a' battériák háta megett állott, 's igen sokat szenvedett a' Fr. artilleria tüzetől, ennek oldala mellett állottak a' vassas eskadronok, mellyek hasonlóképen sokat veszettek, a' nélkül, hogy a' verekedésben leg kisebb részt is vettek volna. A' granatiros regementek 8 vagy 900 főből állottak, ezékből is egy harmad résznél több veszett el, mellyet a' félénk Orosz tiszteknek lehet tulajdonítani, a' kik a' línákat elhagyván az erdőbe rejteztek el. Az ezen osztály sereg mellé adatott és előállott vadász seregek mind elfutottak.

3.) Hogy a' második hat regementből álló, és a' Mecklenburgi hertzeg *Károly* kormánya

alatt volt granatiros osztály September 5-dik napján abban a földvárban volt, melly Borodino mellett azon napon elvétetődött, a' hol minden ágyújokat, egy Oberstereket, és azon osztálynak felénél többet elvesztettek. Ennek az osztály seregnek regementjei, midőn Smolenskhöz érkeztek volna, tellyes számmal voltak, hanem Septemb. 5-dikén 1000 emberre olvadtak, 7-ikben hét vagy 800-ra. Ezen időben a' nevezett Mecklenburgi hertzeg is sebbe esett.

4.) Hogy a' *Bagawout* második corpora Septemb. 6 ik és 7-ik napjain, a' línea bal szárnyára menni, és a' 3-dik osztály seregnek segítségére lenni igyekeztvén, felénél több elveszett. — A' Würtembergi hertzeg kórmánya alatt volt Minski, Tobolski, Wolhyniai, és Kremensugi muskatiros regementek, és a' 7-ik osztálynak két vadász regementje 800 emberre olvadtak.

5.) Hogy a' 6-dik corpusnak osztályában, melly a' nagy batteriának közepén állott, a' 7-ik Septemberi szörnyű verekedés után, egy kompaniában 30 embernél több életben nem maradt, noha azok a' kompaniák kevés napokkal annakelőtte egyen egyen 100 főre szaporítattak a' Nowogrodból és Severskből azokhoz vitetett rekrutákkal.

6.) Hogy a' második két granatiros és két vadász regementekből álló testőrző seregbéli osztály sereg, a' Generál *Lawrow* vezérlése alatt az Orosz Armadia líneája három batteriájának háta megett állott, mellyben igen sok kárt tettek a' Fr. ártillériák, és midőn az Ismailoffi regement bajonettával előbre nyomult volna, olly mérgesen megtámadta azt a' Frantzia lovasság, hogy egy

kompaniában 40 embernél több életben 's épségben nem maradt.

A' September 7-ik napján esett *Boradinoi* ütközetben megsebesített Frantzia Generálisok közt vólt Generál *Rapp* is, a' ki General *Compansnak* sebbe lett esése után ennek vezérlése alatt vólt Frantzia seregeknek kórmányozására küldetett, de azon vezérséget tsak egy kevés ideig folytathatta, mivel mind a' karján mind a' lába szárán pisztolyból való lövéssel sebet kapván, és az utolsóbb tagját egy ágyúgolyóbis meg sodorván kénytelen vólt magát a' tsata piatzról elvitetni. Szerentséjére a' lába el nem tört, és a' mint a' Fr. seborvosok őtet bízatták, egy hólnap, vagy leg későbbben hat hét alatt ismét szolgálhat.

A' 24 ik Septemberi Wilnai tudósításokból következő híreket olvasunk. „Mivel Moskau városának 5/6 része fa házakból áll, és mivel 500 helyen ütött ki abban a' tűz egyszersmind, annyira kiterjedt, hogy annak mególtásáról gondolkozni sem lehetett. Minden ispotályok és beteg házak az azokban vólt sebes és beteg emberekkel együtt, kiknek 30 ezerre tétetik a' számok, öszve égtek. A' templomok, paloták, és ritka mesterségű művek, mellyek 100 esztendő elforgása alatt Európából oda gyűjtettek, az irgalmatlan Vulkanusnak prédájává lettek, még a' Katalin Császárné igen fényes és mesterségesen épült palotája is, mellynek bútorja és belső készületei sok millió rubelben kerültek.

Ezt a' szörnyű tüzet nem a' Frantzia ágyúk okozták, hanem maga a' Moskaui Orosz kórmányozó *Rostopsin*, a' ki a' Moskva mellett

Septemb. 7-dikén esett szerentsétlen ütközet után azokat a' gyújtó rakétákat, mellyekkel a' győzedelmeseket öszve égettetni igyekezett, 500 helyen a' tömlötzökből kibotsátott gonosz emberek által a' fa házakba dugatta, és hogy sem magok a' lakosok, sem mások a' tüzet ne olt-hassák, minden tűzoltó eszközöket és edényeket vagy öszve törtetett, vagy magával elvitt. — *Szörnyű kegyetlenség!* — Ez a' szörnyű tűz 10 napnál tovább tartott, és csak Sept. 20-ik napján szűnt meg. A' honnyaiktól és mindenektől meg fosztatott boldogtalan lakosok között sokan, sem testeket fedező köntösök, sem semmi eledelek nem lévén, ártatlan magzatjaikkal egyetemben éhelhalásra jutottak, sok ezereen más helységekbe költöztek, azokba tudniillik, mellyeket magok a' kegyetlen 's dühös Orosz katonák fel nem gyújtottak, nem lévén futásokban arra elegendő idejek.

Azok között a' gyújtogató gonosz emberek között, a' kik Moskau városát meg égették, a' mostani Frantzia Gubernator 300-at elfogattatván, őket agyon lövette. Mivel a' Moskaui, és több szomszéd helytartóságbeli nemes tehetős emberek és kereskedők minden féltő kintseket Moskau városába vitték olly reménységgel, hogy az ellenség oda nem mehet, vagy ha elmehegne is, azt semmi úton módon meg nem veheti: képzeln lehet, melly sok kárt szenvedtek ezek azon városnak tüze miatt.

Az oda bé marsirozott Frantzia hadi seregek mind kaszármákra osztattak fel. Az ott és a' városon kívül vólt fegyveres tárban talált fin-tákon és ágyúkon kívül, száz ezer bombit és golyóbist, egy millió ötszáz ezer puska tóltést, négyszáz ezer font puskaport, négy száz ezer font saletromot és büdöskövet találtak elrejtve.

Szicilia Ország.

IV. Ferdinand Sziciliai Királynak és *Karolina* Királynénak nyögodalomra lett mezeielek, és a' Korona Hertzeg *Ferentz Januariusnak* a' királyi székre lett ültetése után ennek az Országnak

constitutziója egészen meg változott, 's Lord *Bentink* Anglus minister által új formába öntetett a' múlt Julius hónapjában Palermóban tartott parlamentális gyűlésben. Ezt a' változást következő módon adja elő az Anglus levelekből a' Párisi Monitör:

A' Sziciliai Parlamentum Julius 20-dikán tartott ülésében következő pontokból álló határozást tett: 1.) A' végre hajtó hatalom (executiva potestas) a' Királyt illeti. 2.) A' birói hatalom a' tisztviselőket a' Parlamentum helybehegyása alatt. 3.) A' Király személye szentséges. 4.) A' Ministerek számadással tartoznak a' Parlamentumnak. 5.) A' Parlamentum két házakból fog állani, felsőből és alsóból; a' felsőbnek tagjai a' Pairsek (Primores Regni) az alsónak a' köz emberek; a' Papságnak a' felsőben van helye. 6.) A' Báróknak csak egy egy vokok van. 7.) A' Parlamentumnak öszve hívattatására a' Királynak van jussa, és azt minden esztendőben öszve kell hívattatni. 8.) Egy Sziciliai ember is meg nem ítéltethetik különben, hanem csak a' Parlamentumok által megesmértetett törvények szerint. 9.) A' *Feudalitas* és *Investitura* törvényei (az örökségbe való adás, és az a' tzeremonia, mellyel valaki valamely birtokba vagy hivatalba tétetődik) eltöröltetnek. 10.) Hasonlóképen a' Báróknak az ő vallásaikon való jussaik. Az adózást illető projectomoknak az alsó Házból kell kijönni, és a' felső Ház által meg erősíttetni.

Jul. 24 ik napján követséget küldvén a' Papság a' Felső ház eleibe oly izenettel, hogy ő úgy ítélt, hogy a' Constitutiónak leg első tzikkelyében az Ország religióját meg kellene határozni. A' Papságnak ezen ítéletét a' Parlamentum helybehagyta, azután azt is meg határozta, hogy az elő hozott tzikkelyek helybehagyás végett terjesztessenek a' Király eleibe, és el ne oszoljon addig a' Parlamentum, míg az egész Constitutiót meg nem készíti.